

tilhører, har bestaaet, har vi deltaget i en saadan Kritik, og allerede før den Tid har store Dele af det tidligere samlede Venstre ogsaa deltaget i en saadan Kritik, selv om de ikke har været enige med Socialdemokraterne i de Midler, man kunde anvende til at komme bort fra de bestaaende Tilstande. Jeg kan pege paa, at det franske radikale Parti i sine Programudtalelser i Aarene forud for Krigen og navnlig i den store Programudtalelse fra 1907 har taget klart, skarpt og afgørende Standpunkt mod det bestaaende Lønsystem som en Ordning, der ikke svarer til de Produktionsvilkaar, der nu findes. Jeg kan understrege, at en fransk Politiker som Clemenceau i sin store Diskussion med Jaurès i Aarene nærmest forud for Krigen meget stærkt fremhævede det samme Synspunkt. Det gælder altsaa baade i Danmark og andetsteds, at Kritik af dette System ikke er noget, som Socialdemokratiet før har været ene om. Ogsaa vi og mange andre, der staar paa lignende Vis som vi, har i fuldt Omfang deltaget deri.

Naar det ærede Medlem derimod sagde, at det forekom ham, at den Udvikling, der havde fundet Sted, var et Vidnesbyrd om, at den Marxistiske Opfattelse havde bekræftet sig med Hensyn til den historiske Udvikling, kan jeg ikke være enig med ham deri. Det forekommer mig, at det er gaaet de Marxistiske Teorier som saa mange tilsvarende Teorier, der i Tidens Løb er blevet opstillet, at de kun til en vis Grad, og en meget begrænset Grad, er kommet til at svare til den virkelige Udvikling. Men jeg vilde tro, at det ikke vilde være hensigtsmæssigt, om vi kom ind paa, om jeg saa maa sige, en videnskabelig Diskussion om Marxismens større eller mindre Evne til at forudse de historiske Begivenheders Udvikling. Hvis vi skulde tage denne Diskussion igennem, er jeg bange for, den højtærede Formand vilde ende med at tabe Taalmodigheden overfor os, og jeg er sikker paa, at der ikke vilde blive svært mange Tilhørere, naar vi nærmede os til Slutningen af Diskussionen.

Det ærede Medlem advarede mod den Bekymring, der tidt gør sig gældende overfor Samfundets Indgriben i økonomiske Forhold. Jeg er ikke uenig med ham deri. Jeg føler mig overbevist om, at man kan ikke overlade Begivenhedernes Gang til at forme sig ligesom af sig selv, uden at den menneskelige Tænkeevne, den menneskelige Intelligens, som findes udtrykt i de Myndigheder, som ethvert Samfund skaber sig, og de Organisationer, som det skaber sig, sættes ind paa at retlede Udviklingen og

beskytte de økonomisk svage overfor de Vanskeligheder, der kommer til at møde dem Livet igennem. Men atter her vil jo Spørgsmaalet blive, hvor og i hvilket Omfang denne Samfundets Indgriben skal foregaa. Derom vil Meningerne ogsaa være delte, og en meget lang Diskussion kunde føres, hvis vi skulde gaa ind derpaa.

Det ærede Medlem understregede den Skepsis, der gjorde sig gældende i mange Arbejderkredse overfor de Forsøg, der er gjort, og navnlig i de amerikanske Fagforeninger var der en Forestilling om, at der her var Tale om en Art Nykapitalisme, der kunde vende sig fjendtlig mod Arbejderne. Det ærede Medlem har utvivlsomt Ret i, at en saadan Opfattelse findes i ikke helt ubetydelige Kredse indenfor de amerikanske Fagforeninger, men disse er jo kun et begrænset Mindretal af de amerikanske Arbejdere, et meget begrænset Mindretal, et saa ringe Mindretal, at man i et Land med virkelig Arbejderorganisation som Danmark har svært ved at forstaa det. Det er endelig aldeles overvejende Arbejdere i Fag, hvor denne Udvikling slet ikke er kommet til Gennembrud, det er gennemgaaende Arbejdere i Fag, der virker under i det hele og store vanskelige Forhold. Derfor er det forstaaeligt, at der netop i denne Kreds melder sig megen Tvivl og megen Kritik. Overfor dette tror jeg dog, vi har Grund til at pege paa, at de store amerikanske Arbejderbanker — og de har en overordentlig Udvikling i Amerika — i meget høj Grad finansierer Arbejdernes Køb af Aktier ud fra den Opfattelse, at der derigennem er lagt Grunden til en Bevægelse, der kan faa vidtrækkende Betydning for overordentlig store Kredse indenfor den amerikanske Arbejderverden.

Imidlertid sagde det ærede Medlem jo, at nogen principiel Modstand fandtes ikke fra Socialdemokratiets, fra Fagforeningernes Side. Han sagde det overfor de Bekymringer, som den højtærede Indenrigsminister i denne Henseende havde fremført. Det svarer ogsaa til Udtalelser, som man allerede forrige Aar fandt i Medlemsbladet for de samvirkende Fagforbund, hvor man efter en Omtale af de Planer, der var fremme i Arbejdskommissionen, siger dette: „Dersom Udbyttedelingen kan praktiseres paa en saadan Maade, at den ved at opsamle en Arbejderkapital, der kan gøre Virksomheden til selvejende eller til Arbejderorganisationernes Eje og gøre det paa en for det øvrige Samfunds almene Interesser behørig sikker Maade, da bør Arbejderbevægelsen tage dette Aktiv i